

Nieuws uit de Hervormde Gemeente Elspeet

2025 | Week 2

Predikant: ds. M. van Kooten

Nunspeterweg 4

8075 AC Elspeet

Tel. 0577 - 491206

E-mail: m.vankooten@solcon.nl

Scriba: diaken E. Mulder

Spoekeboompje 49

8075 DJ Elspeet

Tel. 06 - 12897617

E-mail: scriba@hervormd-elspeet.nl

IBAN Coll. van Kerkrentmeesters Herv. Gem.:

NL29 RABO 0384 7680 75

IBAN Coll. van Diakenen Herv. Gem.:

NL61 RABO 0347 5000 99

Diensten

D.V. zondag 12 januari 2025

09.30 uur ds.M.van Kooten

15.00 uur ds.M.van Kooten

Collecten

1. Kerk

2. Instandhouding predikantsplaats

3. Diaconie t.b.v. Boaz-Jachin school (deurcollecte)

Van harte aanbevolen

Kinderoppas

Bernice Schulenburg, Diana van de Zande en Charlotte Schrijver

Catechisaties

De jongelui van het eerste uur moeten leren zondag 6 op blz.38 en maken de opdrachten op blz.40. De jongeren van het tweede uur moeten leren zondag 24 op blz. 33 en maken de verwerking en opdrachten op

blz.35. De jeugd van het laatste uur moet leren vraag en antwoord 120 en 121 op blz. 54 of de leervragen op blz 56 en maken de opdrachten op blz. 56 en 57 uit De enige troost deel 3.

De vrijdagavondcatechisanten maken de opdrachten op 85 van de Goddelijke waarheden.

Zondagsschool

We kijken terug op een mooie kerstviering. We bedanken iedereen voor zijn/haar bijdrage.

D.V. zondag 12 januari zal de zondagsschool weer beginnen. Van harte welkom!

Hartelijke groetjes het team van de zondagsschool

Berichtje van JV de Schatgravers

Ha jongens en meisjes,

Dit seizoen zijn we gestart met een grote groep jongeren. Voorgaande jaren kwamen er 10-14 jongeren, nu wel 22. Heel fijn! Omdat zo'n grote groep wel wat onrustig is en het verschil in leeftijd best groot is, hebben we in overleg met de andere jeugdleiding besloten om vanaf januari de groep te splitsen in twee groepen:

-groep 7 en 8 (de Schatgravers)

-klas 1 en 2 (Timotheüs)

We denken dat dit zowel voor de oudere als voor de jongere JV leden leuker zal zijn. We zijn blij dat Astrid van den Hoorn en Peter van den Berg JV Timotheüs willen gaan leiden!

D.V. 14 januari zal voor beide groepen de eerstvolgende JV avond zijn. We beginnen om 19.00 uur. JV Timotheüs in de bovenzaal van 't Kerkerf, JV de Schatgravers beneden. We kijken uit naar gezellige en vooral ook gezegende bijeenkomsten met jullie!

Hartelijke groet, ook namens Astrid en Peter,

Machiel en Annemiek

Mannenvereniging "Onderzoekt de Schriften"

Dinsdag 14 januari komt de mannenvereniging DV weer bij elkaar. Gijs Monster hoopt de inleiding te verzorgen. Het Bijbelgedeelte is Jakobus 3 naar aanleiding van de Bijbelstudie in MANkracht nr. 9 van november: 'Houdt dan uw tong in toom...!'.
Alle mannen vanaf 18 jaar zijn hartelijk welkom in 't Kerkerf, ook als je zomaar een keer wilt komen kijken. We beginnen om 19.30 uur.

Het bestuur

Vrouwenvereniging Wees een zegen

DV woensdag 15 januari is onze eerste verenigingsavond in dit nieuwe jaar, we verwelkomen u/jullie graag vanaf 19.30 uur in het Kerkerf. Op het programma staat bijbelstudie 6 met als titel "Ruth bij Boaz op de dorsvloer" (Ruth 3:6-13). Graag deze bijbelstudie alvast thuis voorbereiden. De koffie en thee staan klaar, wees welkom!

Hartelijke groet van het bestuur

Financiële verantwoording diaconie

Onderstaand de collecteopbrengsten van de diaconie betreffende de maanden juli tot en met december 2024.

juli:

Diaconie € 526,77, FCD € 601,15, Diaconie voor Stephanos € 730,75.

augustus:

Diaconie € 796,80, FCD € 377,30.

september:

Diaconie € 1.143,71, FCD € 616,65.

oktober:

Diaconie € 866,50, FCD € 681,85, Diaconie voor GZB € 771,40.

november:

Diaconie € 757,29, FCD € 540,37, Diaconie voor zondagsschool € 780,62.

december:

Diaconie € 974,90, FCD € 639,26, Diaconie voor Woord en Daad € 1.741,65.

Aan giften voor de diaconie ontvingen we in 2024 een totaalbedrag van € 2.423,10.

Wij danken u hartelijk voor al uw gaven.

College van diakenen

Collectemunten

Op Deo Volente maandag 13 januari aanstaande is er uitgifte van collectemunten van 19 uur tot 20.15 uur in 't Kerkerf. Van harte aanbevolen!

College van kerkrentmeesters

Concert t.b.v. stichting Jafeth

Op D.V. zaterdagavond 1 februari is er in de Grote Kerk van Apeldoorn een concert met een missie. Het Urkermannenkoor 'Eiland Urk' o.l.v. Gerrit Schinkel zal mooie liederen zingen. U/jij kunt meezingen in de samenzang. Hugo van der Meij is pianist en Hendrik van Veen organist. Daarbij zal deze avond evangeliste Janneke Galvão-Hulst zelf aanwezig zijn. Zij is met verlof vanuit Brazilië en zal aan de hand van beeld en verhaal iets vertellen over haar werk onder kansarme kinderen in de krotten van Brazilië. Haar werk als 'een moeder in Israël' verdient onze hartelijke steun! Verder zal Lukas Ebbers iets vertellen over zijn interessante rootsreis naar Brazilië. Ds. J.W. Verboom zal een korte meditatie verzorgen. In verband met de reeds gesponsorde onkosten zal de opbrengst van de collecte geheel ten goede komen aan het missionaire werk van Janneke! Hoe kostbaar! Zo wordt het een mooi concert met een missie. Inloop is mogelijk vanaf 19.00 uur en de avond start om 19.30 uur. Entree is gratis! Kom en steun het goede doel en ontvang mooie muziek en inspirerende inhoud!

Ds.J.J.van Toorenenbergen van Elspeet (II)

De veelschrijver Jan van Toorenenbergen die later predikant van Elspeet werd (er was toen immers nog maar één gemeente) liet al in zijn studententijd van zich horen middels de brochure 'Stemmen uit de Roomsche Kerk over den Bijbel' in 1841. We moeten ons goed realiseren dat in die tijd de Rooms Katholieken nog niet geemancipeerd waren. Tot aan de Franse tijd werden ze weerhouden van topfuncties en waren hun kerken 'schuilkerken'. Tijdens de Franse overheersing veranderde dat en kregen in met name Brabant en Limburg de Rooms Katholieken die daar in meerderheid waren de monumentale kerken weer in handen, zij het dat met overheidsgeld de protestanten een nieuw gebouw in gebruik mochten nemen. Toch bleven na de oprichting van het koninkrijk der Nederlanden in 1813 de Rooms Katholieken in zekere zin achtergesteld. Dit veranderde allengs en in 1853 werd de bisschoppelijke hiërarchie weer in ere hersteld. Dat leidde tot grote protestacties bij de protestanten, ook wel de aprilbeweging genoemd. Zij zagen de dagen een geweldige bedreiging in de opkomst van het Rooms Katholicisme. In de aanloop naar die tijd schreef Jan van Toorenenbergen zijn brochure. Het was destijds namelijk zo dat bij de Rooms Katholieken een leek geen vertaling van de bijbel in eigen taal mocht hebben. In de brochure laat Jan de gebreken van de Rooms Katholieke kerk zien maar ook dat het

verbod op bijbellezen eigenlijk tegengesteld is aan wat kerkvaders waar ze zo op roemden het volk voorhielden.

Voor deze brochure verscheen had Jan als 18-jarige reeds een boekje van 224 bladzijden vertaald van Carl Wilhelm Christian Busch (1792-1826), getiteld 'Beknopte geschiedenis der christelijke kerk' bestemd voor degenen die zich wensten voor te bereiden op het doen van belijdenis. Hij had al vroeg het belang van de kennis der kerkgeschiedenis voor ogen en zag juist in dit populair geschreven boekje een treffend middel om daar belangstelling voor te wekken. De kanttekeningen ter verheldering die hij in dit boekje plaatste tonen al dat hij een kerkhistoricus in dop was. Een jaar voor zijn beroepbaarstelling vertaalde hij samen met de later zo bekend geworden dominee-dichter J.J.L. ten Kate van wie o.a. de vertaling is van Mc Cheyne's 'wachtwoord der hervormers' een tweetal leerredes van Alexander Vinet uit het Frans, getiteld 'Zonde en straf, en Hardheid en liefde'. Deze preken geven klip en klaar 'de verzoening door voldoening' weer. Bij voetnoot en voorwoord gaven de vertalers aan dat hetgeen Vinet naar voren bracht wars was van de 'wereldse inmengselen op geestelijk gebied'. Van Toorenenbergen en Ten Kate vielen daarbij de moderne theologie aan, met name de Groninger richting. Daar was immers Christus niet Verzoener van zonden maar voorbeeld om na te volgen. De kritiek in het blad 'Vaderlandsche Letteroefeningen' was niet mis. Van Toorenenbergen en Ten Kate werd verweten dat zij als Utrechtse studenten de Groninger hoogleraren 'als wereldlingen en schooljongens aan de kaak te stellen'. Hen werd verweten daarmee de aandacht van 'stijfgezinde kerkenraden in ons vaderland' te trekken om zo in de toekomst een beroep uit zo'n gemeente te krijgen. De criticus eindigt zijn relaas: 'De jeugdige Vertalers, die, nog niet aan den ingang hunner loopbaan, reeds zóó de vlag durven opsteken, verdienen ernstige kastijding; maar in het oog van ieder verstandige hebben zij zichzelf geoordeeld. Bovendien willen wij geene aanleiding geven, dat zij zich onder de miskenden of vervolgdgen, om des geloofs wil, zouden scharen.'

In 1843 heeft hij ook een vertaling gegeven van een werk van de Duitse theoloog Friedrich Galle getiteld 'Geestelijke stemmen uit de Middeleeuwen'. In dat boekje dat door Jan met aantekeningen is voorzien, merkt hij op dat we niet al te bang moeten zijn voor mystiek. Hij wijst er op dat in de verborgen omgang met de Heere ook iets van mystiek te vinden is. Geloof is immers niet alleen iets van het hoofd maar ook van het hart. Prachtige citaten van kerkvaders zijn er in te

vinden. In 1889 zou er nog een tweede druk volgen. Inmiddels was Jan toen hoogleraar te Amsterdam.

Eveneens verscheen in 1843 een boekje dat Jan van Toorenenbergen uit het Duits vertaalde. Het is een boekje van de Duitse predikant Albert Knapp (1798-1864) getiteld 'Betrachtingen over de verzoening in Jezus Christus'. In dat boekje gaat het vooral om de betekenis van het sterven van de Heere Jezus als Verzoener van de zonden in plaats van voorbeeld van medemenselijkheid. In 1850 toen hij inmiddels predikant was te Vlissingen deed hij nog eens een heruitgave het licht zien. Het is heel verleidelijk om uit het boekje van Knapp die tevens dichter was -en ook in 1837 de Duitse dierenbescherming oprichtte- uitgebreid te citeren. We doen het daarom maar niet.

In het jaar 1844 waarin hij beroepen werd te Elspeet vertaalde hij nog een boekje van Johann Heinrich Kurtz met als titel 'sterrekunde en de Bijbel'. Isaac da Costa schreef een voorwoord. Het betrof een apologetisch werk om toch vooral ook vast te houden aan wat de Heilige Schrift zegt over de grote Schepper aller dingen. De kritiek die Jan daarop uit de wetenschappelijke kringen kreeg was niet mis. Dr.A.Rueb een sterrekundige met naam noemde het werkje 'prulwerk' en geschikt voor de papiermolen. Ook schreef hij dat de regering moest toezien dat er op gymnasia meer onderricht moest geven in exacte vakken om 'zooveel mogelijk te schiften hen, wier denkvermogen ontoereikend was voor strenge wetenschappelijke studie'. Jan reageerde daarop ludiek dat de criticus zijn grieven in Duitsland had moeten delen. Daar woonde immers de auteur van het geschrift. Hij had het slechts uit het Duits in het Nederlands vertaald.

Af en toe verving Jan ook Isaac da Costa te Amsterdam wanneer deze op zondagavond te moe was om een bijbellezing te houden. Mevrouw Pierson-Oyens, een bekende dame uit de Reveilkringen die deze avonden wel bezocht, schreef aan een vriendin dat van Toorenenbergen niet zo gezellig en vriendschappelijk was als Nicolaas Beets. Jan was waarschijnlijk wat stug van aard. Anderzijds schreef ze: 'maar wat zijn inwendig leven aanbelangt, schijnt het me toe, dat hij hoe langer hoe meer vooruit gaat'.

Zijn vele bezigheden naast de gewone studie braken Jan wel op want voor hij op 8 augustus 1844 propoentsexamen moest doen schreef hij enkele weken daarvoor aan Da Costa: 'Ik moet 8 augustus te Arnhem geexamineerd worden en heb dus al mijn tijd nodig. Daarbij komt dat ik lijdende ben aan drukking op het hoofd, het gevolg van obstructies, waardoor ik in mijn werk zeer bemoeilijkt word. Het zal daarom beter zijn

dat ik mij hier stillekens bezighoude met de voorbereiding tot mijn examen'. Nu, dat examen heeft hij met goed gevolg mogen doen en reeds op 1 september ontving hij –in tegenstelling tot velen die eindeloos moesten wachten- een beroep naar Elspeet alwaar hij beroepen werd in de vacature van zijn vriend ds. Taats die op 18 augustus naar Harderwijk was vertrokken. Op zondag 17 november mocht Taats weer in Elspeet zijn om zijn vriend Johan Justus van Toorenenbergen aan Elspeet te verbinden. Hij sprak bij die gelegenheid over 2 Korinthe 4:5a: 'Want wij prediken niet onszelven, maar Christus Jezus, den Heere' De nieuwe herder en leraar ging bij zijn intrede verder en sprak over 2 Korinthe 4:5b en 6: 'en onszelven, dat wij uw dienaars zijn om Jezus' wil. Want God, Die gezegd heeft, dat het licht uit de duisternis zou schijnen, is Degene, Die in onze harten gescheneen heeft, om te geven verlichting der kennis der heerlijkheid Gods in het aangezicht van Jezus Christus.' Aan de handoplegging deden naast ds. Taats ook consulent A. Dekkers uit Garderen en ds. J. P. Verff uit Hierden mee. Bij de intrede was er ook nog een hele groep vrienden van de kersverse studentenvereniging Secor Dabar naar Elspeet gekomen. Student L. Tinholt die later naam zou maken als verdediger van de gereformeerde leer tegenover het toenemend modernisme in Friesland schreef: 'Het grootste gedeelte van onze leden zal zich ter bijwoning van deze plechtigheid naar bovenstaande dorp begeven, en nog vergezeld worden door een of twee broeders, die wij te Amersfoort zullen afhalen. Ons hele gezelschap heeft zich verenigd om hem een geschenk aan te bieden tot gedachtenis aan de broederband waar hij alhier zich mede in bevonden heeft, hetwelk bestaan zal in ene van een of ander hout vervaardigde lessenaar of bijbelstandaard, met een zilveren plaatje, waarop de naam van ons gezelschap'. (Wordt vervolgd D.V.)

Bijbelse ambten en beroepen (XCVIII)

Er is op tal van zaken een personeelstekort. Daarbij behoort ook het gevangenispersoneel. Derhalve blijken er duizenden gedetineerde vrij rond die eigenlijk in de cel hadden moeten zitten. In vroeger dagen was het zou dat in elk dorp of stad wel een soort bajes was, al was het maar onder de kerktoren, zoals in onze gemeente het geval was. Een bewaarder van gevangen heet cipier. Cipier is afkomstig van het latijnse woord cibus. Cibus is een stok, als strafwapen om de voeten van de gevangene in te sluiten. In de Bijbel wordt er maar eenmaal over zo iemand gesproken. Het betreft de geschiedenis van de bekering van de stokbewaarder te Filippi die we in Handelingen 16 kunnen lezen.

In het Grieks wordt er gesproken van desmofulax dat gevangenisbewaker betekent. In de Statenvertaling is gekozen voor stokbewaarder. De HSV gebruikt het woord cipier maar dat is dus precies hetzelfde. Waarom wordt in Handelingen 16 door onze Statenvertalers over de stokbewaarder en de HSV over cipier gesproken? Om de eenvoudige reden dat Paulus en Silas met hun voeten in de stok zaten en bewaakt werden en het feit dat de letterlijke betekenis van cipier daar ook aan doet denken. Wat belangrijker is dan de meest juiste vertaling over dit beroep is het feit dat de stokbewaarder tot bekering kwam. Deze had de opdracht gekregen om de gevangenen goed te bewaken. Dat kon echter niet voorkomen dat de Heere een aardbeving tot stand bracht zodat de deuren der gevangenen geopend werden en de ketenen losraakten zowel van de mannen Gods als de andere gevangenen. De stokbewaarder die in slaap was gevallen – bang voor de gevolgen- was van zins zichzelf om te brengen omdat hij meende dat de gevangenen ontsnapt waren. Maar Paulus wist de man tot de orde te roepen om zichzelf geen kwaad te doen met de mededeling dat er niemand ontsnapt was uit de gevangenis. Over verdere details betreffende het opnieuw in bewaring stellen van de andere gevangenen lezen we niets. Wel, dat de stokbewaarder op de knieën viel en riep tot Paulus en Silas: 'Lieve heren, wat moet ik doen opdat ik zalig worde'. De apostel heeft hem vervolgens met enkele bewoordingen de kern van de Bijbelse boodschap doorgegeven: 'Geloof in de Heere Jezus Christus en gij zult zalig worden, gij en uw huis'. Ze stuurden deze wanhopige niet naar Mozes maar direct naar Christus. Zoals Paulus en Silas eerder samen zongen hebben ze deze dierbare woorden ook samen uitgesproken als ware het een spreekkoor. Daarna hebben ze bij hem in huis nog nader onderwijs gegeven en de vrucht daarvan was dat zowel de stokbewaarder als zijn gezin gedoopt werd. Terwijl de stokbewaarder zich vervolgens deed kennen als verzorger van de wonden van Paulus en Silas. Wat een heerlijk wonder van Gods genade.

In Genesis 39 waarin we Jozef in de gevangenis aantreffen wordt er niet gesproken over een cipier of een stokbewaarder. Wel over een overste van het gevangenhuis. Wij zouden dat vandaag de dag de directeur van de gevangenis noemen. Overigens deelde hij op de geseling na wel hetzelfde lot als Paulus en Silas. In Psalm 105:18 staat: 'Men drukte zijn voeten in de stok, zijn persoon kwam in de ijzers'. De overste van de gevangenis had veel op met de gedetineerde Jozef, die onschuldig in het Egyptische gevang zat. Hij had echter geen vergunning om zomaar iemand vrij te

laten. Hij kon mogelijk een goed gerucht over een gevangene geven waardoor uiteindelijk een vorst kon besluiten iemand in vrijheid te stellen. Ook kon hij de gevangene bepaalde vrijheden geven zoals dat inderdaad met Jozef gebeurde. Desondanks bleef Jozef achter slot en grendel tot de tijd die God behaagde. Toen kwam hij er uit om de farao van Egypte uit de droom te helpen en hem van gevangene bracht tot onderkoning van Egypte. Geweldige typologie is in de vernedering en verhoging van Jozef te zien. We zien daarin namelijk reeds verbeeld de onschuldige gevangenneming van de Zaligmaker maar ook Zijn opstanding uit de doden en het zitten aan de rechterhand Gods. Oftewel, de trappen van de vernedering en verhoging. Hebt u dat ook wel eens opgemerkt maar bovenal uw geestelijke winst mee gedaan?

Bij de diensten

Zondag hopen we elkaar tweemaal rondom Gods woord te ontmoeten. In de morgendiens lezen we het slot van Lukas 2 terwijl in de middagdienst zondag 4 van de Heidelberger Catechismus staat behandeld te worden. Geve de Heere gezegende diensten. Lees ook wat er staat onder het kopje ter overdenking.

Ter overdenking

Wees welkom, o eerste dag der week! Wees gezegend voor het eeuwig heil onzer onsterfelijke zielen! Die dag, welke wij opnieuw mogen beleven is meer dan een dag van rust van aardse bezigheden. De Heere God wil ons eenmaal de hemelse rust schenken en daarom wenst Hij ons hierop voor te bereiden. Daarom laat Hij op elke eerste dag der week arbeiden aan ons eeuwig zieleheil. Worden de andere zes dagen dikwijls door ons besteed in de beslommingen van deze wereld, op de eerste dag der week wil God ons doen stilstaan op onze weg, de weg der zonde, de weg van het verderf. Nee, het is niet alleen om uw aardse arbeid te staken, dat de Heere u deze dag heeft gegeven. Het is niet de bedoeling van de Heere onze God, zoals zovelen wanen, dat men deze dag in de vreugde der wereld zou doorbrengen. Nee, de Heere wil elke rustdag tot u spreken, ja u roepen tot Zijn dienst en gemeenschap. Hij wil dat hij uw oren tot Hem neigt en horen zult wat Hij van u eist. Dat is de opzoekende liefde van God, die wij nooit genoeg kunnen verheffen en waaraan we gedurig elkaar opnieuw weer behoren te herinneren.

Uit een preek van: Ds. J.E. Steenbakker Morilyon Loijzen (1824-1895).